

Lodovico Guicciardini, *Beschrijvingen van de hele Nederlanden, ook genoemd Nederduitsland, Nederlandstalige uitgave uit 1612*

P 298 – 303

Beschrijving van Brugge

P 298

Naam en ligging

Volgens sommigen wordt Brugge zo genoemd omwille van de vele zeer mooie houten en stenen bruggen die overal in deze stad staan. Anderen (met wie ik instem vermits het uit veel feiten zo blijkt) zeggen dat die stad de oorsprong en de naam heeft van een brug, genaamd Brugstock. Die lag vroeger tussen Oudenburg en Rodenburg, nu Aardenburg heten. Deze twee zeesteden en grote handelssteden werden vroeger door de Noormannen en de Denen verwoest. Men zegt dat na de verwoesting van Oudenburg, zo'n negenhonderd jaar geleden, de eerste burcht gebouwd is, namelijk de burcht van Brugge, waarvan men nog de vorm ziet en de overblijfselen en enkele volledige poorten. Op die plek staan nu Sint-Donaas, het stadhuis en het huis van het Vrije.

Brugge is gelegen in een zeer mooi vlak gebied, drie mijlen van de zee. Het heeft geen natuurlijke rivier maar wel een zeer grote gracht of vaart, met bekwaamheid en arbeid gemaakt. Want het water wordt niet alleen met grachten en wonderlijke vaardigheid uit de grond geput, maar wordt ook vanuit veel andere waterlopen naar deze vaart geleid. Op die manier lijkt het een natuurlijke en diepe waterloop te zijn. Die gracht wordt de Rei genoemd en splitst zich in veel bevaarbare takken door de stad. Deze takken vloeien samen met de vlieten naar Damme en monden verderop bij Sluis uit in de zee. Deze gracht was echter qua diepte en mogelijkheden niet bruikbaar om met grote schepen te bevaren. Daarom heeft Brugge onlangs, met zeer grote kosten en ongeziene arbeid, dicht bij de eerste gracht een ander kanaal gegraven. Dat was zo diep en breed dat grote schepen met een vracht van meer dan vierhonderd vaten zeer gemakkelijk vanop de zee naar Brugge konden varen. Aan de ingang en de uitgang van het kanaal hebben ze een zeer knap instrument gemaakt naar het voorbeeld van een sluis in Damme. Met een grote dikke sluis van hout, als een sterke poort, goed bedacht en kundig gemaakt, wordt het zoet water in de gracht

gehouden opdat het niet in zee zou lopen. Met diezelfde houten poort wordt het zeewater ook tegengehouden, zodat er niet meer in de gracht kan lopen dan men wil. De uitvarende en inkomende schepen worden in en uit de sluis gelaten op het ogenblik dat het zeewater even hoog staat als het zoet water. Dan wordt die poort met degelijk gereedschap met weinig moeite open gedaan en daarna weer gesloten. Het is echt wonderlijk om te zien hoe het water van de wilde zee¹, door een houten poort, uit- en ingelaten wordt wanneer men wil. De poort is gemaakt met kennis en menselijk vernuft tot groot gerief voor de inwoners. De grote stormen en onweders die dikwijls voorkomen, kunnen geen schade aanrichten aan de poort. Ze wordt zo ondersteund en beschermd wordt door het zoete water aan de binnenkant, dat het zeewater haar geenszins kan doen bewegen of beschadigen.

Gent ligt zuidoostwaarts van Brugge, Kortrijk in het zuiden, Veurne ligt ten zuidwesten en Middelburg in Zeeland ten noordoosten, allemaal op gelijke afstand verwijderd, namelijk acht mijlen. Het is een zeer mooie, heerlijke, machtige en grote stad. De omtrek binnen de vesten bedraagt 26.600 voet van de voormelde maat. Dit is ongeveer 4,25 Italiaanse mijlen. De omtrek langs buiten is ongeveer zes mijlen en is bijna even groot als Leuven en Brussel, maar veel beter bebouwd en bewoond. De eerste die deze stad met vesten en muren beschermd heeft was, naar mijn mening, graaf Boudewijn de Kale² rond het jaar 1490³.

Brugse bezienswaardigheden

De kerken en huizen zijn hier meestal veel mooier en kostelijker dan in enige andere stad van het land. Er zijn brede en rechte straten en daarbij veel mooie pleinen en markten, waaronder de grote gemeenschappelijke markt, die zeer fraai is. Recht op de markt komen zes belangrijke straten uit, komende van de zes voornaamste stadspoorten. Ze zijn zeer geriefelijk en fraai om te zien.

Deze stad heeft meer dan zestig kerken. Sint-Donaas is de hoofdkerk, met een kapittel met aan het hoofd een proost. Deze is een zeer hoogwaardig persoon. Hij is niet alleen overste van het kapittel en voorzitter van het Geestelijk Hof van Sint-Donaas, maar ook erfkanselier van Vlaanderen. Dit ambt werd ingesteld door graaf Robert, bijgenaamd van Jeruzalem. De huidige proost is meester Claude Carondelet,

¹ Noordzee.

² Boudewijn II van Vlaanderen.

³ In feite 890.

een wijs en zeer geleerd edelman. Op een grote schouw in de ingang van de proosdij zijn oude getuigenissen te zien.

P 299

Daaruit blijkt dat die kerk gesticht is door de eerste Liederik van Vlaanderen en gewijd ter ere van Onze-Lieve-Vrouw rond het jaar 621 ten tijde van keizer Heraclius, koning Clotarius en Paus Bonifacius V. Daarna is ze opnieuw opgericht en rijkelijk begiftigd door Boudewijn met de IJzeren Arm, die het gebeente van de heilige Donaas naar daar heeft overgebracht. Daardoor heeft de kerk, in het jaar 870 ten tijde van Karel de Kale en van Paus Adriaan II, de naam Sint-Donaas gekregen. In die kerk ziet men het mooie graf van de hoog vermaarde Juan Luis Vives, die geboren werd te Valencia en de liefelijke stad Brugge tot zijn woonstad verkozen heeft. Hij werd hier poorter en trouwde met een waardige vrouw. Hij stierf in het jaar 1540 en liet verschillende boeken en kunstwerken na.

In Brugge staat ook de Sint-Basiliuskerk, waar het Heilig Bloed van onze Heer en Zaligmaker Jezus Christus waardig wordt bewaard. Bij zijn dood werd het verzameld en bewaard door Jozef van Arimathea. Een deel van het Heilig Bloed werd naar hier gebracht door Diederik van de Elzas, graaf van Vlaanderen, bij zijn terugkeer van de heilige kruisvaart in het jaar 1148. Het was hem geschonken door zijn schoonvader Fulco van Anjou, de koning van Jeruzalem. Daarom heeft deze graaf tot gedachtenis en eer van deze mooie kerk, het klooster van Sint-Basilius gesticht en de zeer vermaarde en grote Ommegang van Brugge ingesteld. Die wordt ieder jaar (te eeuwigen dage) gehouden op de derde dag van mei op Heilig Kruisdag.

De stad Brugge wordt verdeeld in zes delen en negen parochies, inclusief het Heilig Kruis en Sint-Catharina, gedeeltelijk buiten en gedeeltelijk binnen de poorten van de stad. De voornaamste van deze negen parochies zijn Sint-Donaas, Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Salvator.

Het is bijzonder dat in deze stad slechts op één plaats recht wordt gesproken door zes overheden, namelijk op de Burg (of om het beter te zeggen het kasteel). De zes overheden zijn de stad Brugge, het Vrije, het leenhof, de proosdij van Sint-Donaas, de

heerlijkheid Sijsele, en de heerlijkheid het Maandagse. Zo worden op één dag de boosdoeners afzonderlijk berecht en gestraft, door elk van die rechtbanken.

Naast andere bezienswaardigheden in Brugge is er ook het Waterhuis dicht bij de stadsmuren, tussen de Smedenpoort en de Boeveriepoort. In dit huis staat een rad vol emmers en andere gereedschappen. Een paard doet dit rad draaien, waardoor het dagelijks water uit een grote citerne in een groot vat schept. Van daar loopt het in een loden buis en verspreidt het zich over de hele stad. Onder de aarde wordt het verspreid in buizen met veel armen en takken, zoals van een boom, naar alle straten en stroomt het in gemeenschappelijke putten. Door dit instrument heeft men tegen een lage kost en met grote kennis het hoogst gelegen deel van de stad kunnen voorzien van goed water; dit tot grote verbazing en genoegen van de toeschouwers. Maar het laagste deel van de stad wordt anders en met andere waterlopen bediend.

Bijvoegsel.

[In de streek van Brugge woonde een volk dat Grudii genoemd werd. Het dorp Grude draagt nog steeds deze naam, en daar vindt de oude familie Gruuthuse haar oorsprong. Brugge is in oude tijden nog Phantum Mercurii genoemd geweest, vanwege de tempel van Mercurius door de koning van België aldaar gesticht toen Gent Phantum Martis genoemd werd. Naderhand werd die tempel door de Romeinen volledig verwoest.

Brugge werd door graaf Arnulf vereerd met een wapen met een leeuw van azuur staande in een zilveren en geel veld als golven, verwijzend naar het profijt dat de stad haalt uit de golven van de zee. De oudste plaats van Brugge is de Burg, waarvan de grondvesten dateren van het jaar 865 ten tijde van Boudewijn met de IJzeren Arm en door zijn zoon voltooid. In het jaar 1270 heeft Margaretha van Constantinopel de stad versterkt met grachten vanaf de Danckertsbrug. Koning Filips de Schone van Frankrijk heeft de stad vergroot en voorzien van sterke wallen en poorten, zodat ze even groot is als Brussel. Zij werd ook gerestaureerd door Lodewijk van Male, graaf van Vlaanderen. Brugge (zo zei hij) steunt op twee gouden pilaren, namelijk nering en koopmanschap. Die zijn daar zodanig gegroeid, dat geen enkele stad ter wereld beroemder was dan Brugge, waar allerlei vreemde Naties vertoefden. Daardoor groeiden het handelsverkeer en de welvaart van de stad. Dit blijkt duidelijk uit de oude gebouwen en de heerlijke magnifieke huizen. De graven van het land hebben

haar ook vele heerlijke privileges gegund en gegeven. Maar niets is voor eeuwig, alles heeft zijn tijd en de opgang van de ene is de ondergang van de andere.

Opstand tegen Maximiliaan van Oostenrijk

De Bruggelingen hebben van Antwerpen een handelsstad gemaakt. Zij bouwden op hun kosten zekere vrije huizen op de markt⁴, namelijk de Sint-Joris- en Sint-Niklaaspanden. Die werden in beslag genomen ten tijde van Maximiliaan⁵. Ze waren immers samen met de Gentenaren en met andere Nederlandse Staten tegen hem in opstand gekomen. Hoewel Antwerpen en anderen ertegen waren en Maximiliaan steunden. De kwestie ging over de regering over het land en de voogdij over zijn zoon⁶ (Filips de Schone) zolang die minderjarig was. Maximiliaan deed alsof dit hem als vader toekwam, maar men wilde het hem niet toestaan. Hij lag immers om verschillende redenen overhoop met de Raad van de Staten van de Landen. Ze beschuldigden hem er onder andere van dat hij het vredesverdrag met Frankrijk had verbroken, wat hij niet mocht zonder toestemming van de Staten.

P 300

Ook werd onder zijn volk het gerucht verspreid dat hij Brabant, Henegouwen, Holland, Zeeland, Friesland enzovoort trachtte af te zonderen en te vervreemden van de andere provincies. Door de dood van de laatste hertog Karel⁷ vervielen deze landen immers aan het Keizerrijk als lenen van het Rijk, die vrouwen⁸ niet konden erven. Daardoor zou minstens zijn zoon moeten overlijden voordat hij die landen voor zichzelf kon houden. Ook beschuldigde men hem en zijn officieren als vreemdelingen van diverse geweldplegingen en overschattingen en van ongewone regering. Na veel en lange geschillen hebben ze hem uiteindelijk in Brugge gevangengenomen en onder bewaking in huis Craenenburg ondergebracht, in samenwerking met Gent en andere leden van Vlaanderen en op advies en raad van veel andere provincies. Ze namen ook verschillende van zijn dienaren gevangen zoals zijn schatbewaarder Peeter Lanchals. Die hebben ze, samen met anderen, na hevige foltering onthoofd. Zijn voornaamste vertrouwenspersonen werden gevangen naar Gent gevoerd.

⁴ In Brugge.

⁵ Aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk.

⁶ Filips de Schone.

⁷ Karel de Stoute.

⁸ Maria van Bourgondië

Door toedoen van keizer Frederik en paus Innocentius VIII en door overleg met de Staten van het merendeel van de Nederlanden, werd de Roomse koning Maximiliaan uit zijn gevangenschap bevrijd op voorwaarde dat Filips van Kleef, heer van Ravenstein, prins van den bloede, als laatste zoon van de zuster⁹ van hertog Karel¹⁰, met enige anderen als gijzelaars borg voor hem zou staan. Ze moesten in Brugge of in Gent blijven totdat alle voorwaarden vervuld waren. Adolf van Kleef, zijn vader, zou intussen Sluis en het kasteel beheren. Alle vreemde krijgsvolken moesten het land verlaten en alle andere (van beide kanten) moesten afgedankt worden. Maximiliaan zou, als het mogelijk was, trachten met advies van de Staten vrede te sluiten met Frankrijk. Als voornaamste bijkomende voorwaarden moest hij de voornoemde Filips van Kleef met de andere gijzelaars onmiddellijk ontslaan van hun borg en van hun dienst en onderdanigheid tegenover hem. Hij moest hen in hun macht herstellen en hun het recht toekennen om samen met de Staten van de Landen en de Leden van Vlaanderen de wapens tegen hem op te nemen als hij niet aan alle voorwaarden zou voldoen. Dit alles zou hij onder ede en schriftelijk bevestigingen. Voor zijn persoonlijk ongemak en andere onkosten zou hem 50.000 kronen betaald worden. Die voorwaarden hebben koning Maximiliaan, de heren gijzelaars en de gedeputeerden van de Staten in het openbaar gezworen in het jaar 1488. Het akkoord hield niet lang stand gehouden omdat keizer Frederik¹¹ met een leger uit Duitsland kwam en Vlaanderen onder de voet liep.

Vlaanderen kwam in opstand onder leiding van Filips van Kleef, heer van Wijnendale en Ravenstein, die volgens zijn eed voor de Staten de wapens opnam tegen de keizer met de hulp van de Fransen. De keizer probeerde zijn keizerlijke rechten op Rijks-Vlaanderen aan de overzijde van de Schelde ten doen gelden en de heer van Ravenstein van Vlaanderen af te scheiden. Dit alles onder het voorwendsel dat het geen kwestie was van de voorwaarden van Brugge, maar van het Keizerlijk recht, en meer van dat soort uitvluchten. Daarop heeft Ravenstein zich beroepen op zijn eed en eer, en heeft zijn eed aan de koning ingetrokken. Waarop de Keizer, op een verhoog in het openbaar, in keizerlijk habijt, persoonlijk de heer Filips van Kleef, heer van Ravenstein in de Rijksban deed en uitschold voor rebel. Maar hij bleef de rechten van de Landen verdedigen tijdens de langdurige oorlog tegen hertog Albrecht van Saksen, de grootvader van hertog Maurits keurvorst, die op zijn beurt de grootvader

⁹ Anna van Bourgondië.

¹⁰ Karel de Stoute.

¹¹ Frederik III, vader van Maximiliaan.

was van prins Maurits van Nassau. Deze bleef Gouverneur in de Nederlanden terwijl Maximiliaan met zijn vader naar Duitsland trok, en nog lang oorlog voerde, meestal in Vlaanderen, Holland en Zeeland, totdat de jonge hertog Filips zestien jaar werd en gehuldigd werd. Ondertussen was het leed dat koning Maximiliaan te Brugge had ondergaan, wel gewroken aangezien Antwerpen er voordeel mee deed, samen met Mechelen en Lier. Leuven, Brussel en Tienen spanden samen met de heer van Ravenstein, en 's-Hertogenbosch hield zich neutraal.

Hoewel de stad Brugge ver van haar oude welvaart verstoken werd, bleef nog steeds zo mooi als tevoren in de bouw van huizen, paleizen, stadspoorten en vesten, mooie kerken, fraaie straten, markten en kaaien. De Jezuïeten hebben daar de voorbije jaren, op kosten van de stad, een zeer mooi en magnifiek klooster gebouwd, dat een opmerkelijke geldsom gekost heeft. Daar wonen hoffelijke mensen, kloeke mannen en mooie vrouwen. Er zijn daar ook veel kunstige schilderijen die als een bijzondere schat bewaard worden. Onder andere de werken van M. Huych¹², M. Rogier¹³, M. Hans Duits¹⁴, en Jan van Eyck, en ook het Onze-Lieve-Vrouwebeeld van Michelangelo, geschat op vierduizend guldens. Daar is ook een huis te zien waarvan binnenin het ijzerwerk volledig verguld is en in het schuttershof van de handboog staat een zeer grote tafel gemaakt van de beenderen van een walvis.

Verzet tegen de Unie van Utrecht

In het jaar 1579 is in Brugge een grote oproer gerezen omdat de magistraat, op het aanhoudende verzoek van Gent en Ieper, het voornemen had om op 25 juni toe te treden tot de Unie van Utrecht. De geestelijkheid was daar zeer tegen gekant uit vrees om verjaagd te worden, zoals kort voordien gebeurde in Utrecht. De oude afgezette magistraten, daar notabelen genoemd, schaarden zich bij de mening van de geestelijken. Veel ambachtslieden werden opgehitst door de sermoenen van Broeder Cornelis en protesteerden fel tegen hun dekens omdat deze wel akkoord waren gegaan met de toetreding. Men ging zelfs op de vuist. De magistraat van het Brugse Vrije, die van dezelfde overtuiging was als de notabelen, bemoeide zich ermee en nam standpunt in tegen de magistraat van Brugge. Hij spoorde de katholieken aan een kolonel naar hun zin te eisen. Daarop trokken de ontstemde katholieken op de tweede juli naar het stadhuis op de Burg en verzochtend woedend verzocht om een nieuwe

¹² Hugo Van der Goes.

¹³ Van der Weyden.

¹⁴ Hans Memling.

kolonel aan te stellen, Jonkheer Jeronimus de Mol, heer van Watermolen en medestander van Broeder Cornelis. De burgemeester zag zich gedwongen om akkoord te gaan en de gevraagde kolonel aan te stellen. Deze kolonel, inderhaast benoemd, bedreef wonder en hing veel baldadigheden uit. Toen de Magistraat van Brugge deze overmoed zag, vreesde hij dat het tot erger zou leiden. Hij riep daarom de vier vaandels van het

P 301

krijgsvolk op om de voormelde kolonel af te zetten en gaf hun volgende opdrachten: kapitein Hans Vleys moest de Ezelpoort innemen, een andere kapitein de Ezelbrug die leidt naar de voornoemde poort, de derde kapitein het plein rond het Westvleeshuis, en de laatste moest de Eikhoutbrug innemen in de Wolstraat. Deze geven allemaal toegang tot de markt. Toen de katholieken dit zagen, namen ze opnieuw de wapens op en bezetten met geweld de Burg. De Brugse Magistraat op het stadhuis namen ze zo goed als gevangen. Ze beletten de toegelopen burgers van de religie¹⁵ om zich aan te sluiten bij de soldaten. Terwijl de twee partijen zo met de wapens tegenover elkaar stonden, begon men te onderhandelen. Tegen de avond waren de onderhandelingen zover gevorderd dat de magistraat vrijgelaten werd. Intussen hadden beide partijen hun aanhangers ontboden, te weten de katholieke la Motte, met de Paternosterknechten¹⁶ die vanuit Roeselare tot op een halve mijl van Brugge waren gekomen. Maar de Magistraat van Brugge en de gelovigen¹⁷ waren hen te vlug af. Zij lieten acht vaandels Schotten van het regiment van Balfour en honderdvijftig paarden binnen langs de Ezelpoort. Ze namen de markt en de Burg in. De burgers vluchtten onmiddellijk weg. Kolonel de Mol dacht te kunnen ontsnappen, maar hij werd gevangengenomen. Ook veel leden van de Magistraat van het Vrije werden gevangen genomen.

In 1582 poogde de hertog van Anjou Brugge in te nemen, op dezelfde dag als de aanval op Antwerpen, om ook daar een garnizoen in de stad te krijgen. Dit mislukte hoewel er al vijf Franse compagnies in de stad geweest waren. De heer van Fougere verzocht om doortocht door de stad om zich bij het leger van de hertog nabij Antwerpen te gaan voegen, waar zes compagnies lagen. Toen ze van de stad

¹⁵ De protestanten.

¹⁶ Malcontenten.

¹⁷ De protestanten.

toestemming kregen, kwamen ze Brugge binnen en namen de markt in. Fougere en de Provoost-generaal van het Franse leger zeiden dat ze daar enige dagen zouden willen blijven om te rusten. Ze gingen naar het stadhuis, om de biljetten te laten schrijven om daar te mogen logeren. Toen de burgers dit vernamen, begonnen ze zich te bewapenen. De magistraat beval Fougere daar te blijven en aan zijn troepen te schrijven dat zij onmiddellijk de stad moesten verlaten, anders zouden ze hem gevangen houden. Intussen gaven zij het bevel dat de andere vijf compagnieën van het oude garnizoen zich niet mochten voegen bij diegenen die op de markt waren. Als antwoord op het schrijven van Fougere verliet zijn kolonel de stad met de troepen. Zo ging die aanslag in rook op en was Brugge van de Fransen verlost. Ze zouden de stad slecht hebben behandeld, zoals Fougere en de grote Provoost daarna bekenden. Maar de Bruggelingen begonnen eindelijk na te denken en weigerden het garnizoen van Holland in te nemen, dat de protestanten er graag binnengebracht hadden. Op aansporen van de prins van Chimay¹⁸, hun gouverneur, verklaarden de katholieken zich niet akkoord met de aanhangers van de Staten. Daardoor ontstond verdeeldheid onder de burgers. Uiteindelijk stuurde de katholieke meerderheid haar gedeputeerde naar de prins van Parma in Doornik en verzocht hem zich te verzoenen met de koning, en de Unie die zij met de Staten hadden af te wijzen. Op 25 mei publiceerden ze triomfantelijk hun verzoening met Parma. De voorwaarden ervan waren redelijk opdat ze ook de inwoners van Gent, Oostende en Sluis zouden kunnen overtuigen. In dit traktaat waren de inwoners van het Vrije en van de Dam inbegrepen. Men moest de geestelijkheid terug in het bezit van haar goederen stellen en men het werd verboden om de gereformeerde religie te belijden. Maar er was wel vrijheid van mening, leven zonder schandaal, en genot van zijn goederen en dergelijke, al werd dat laatste niet lang volgehouden. Eens de overeenkomst gepubliceerd was, liet de prins van Chimay nog in de laatste attestatie van de Predikanten van de Gereformeerde Religie opnemen dat hij zich Christelijk Gereformeerd gedragen had. Daarna vertrok hij naar zijn landgoederen (met zijn predikant Jan Haren die hem zeer toegenegen was). Hij viel de hervormde religie af en ontsloeg zijn dienaars die de gereformeerde religie toegedaan waren. Dit was niet naar de zin van zijn echtgenote de prinses¹⁹, die hem verliet en naar Holland vertrok, geheel toegewijd aan de gereformeerde religie.]

Brugges positie in Vlaanderen

¹⁸ Karel van Croÿ.

¹⁹ Maria van Brimeu, gravin van Megen.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Brugge p. 298-303

Brugge is het tweede lid van Vlaanderen, en heeft bijgevolg na Gent het voorzitterschap boven alle Vlaamse steden. Deze stad was vroeger een zeer bloeiende stad, toen zij hetzelfde belang van koophandel en omgang met vreemde kooplieden kende als Antwerpen nu. Ze was in zo grote bloei wanneer koning Filips van Frankrijk, bijgenaamd de Schone, in het jaar 1301 met zijn echtgenote, koningin Jeanne, naar Vlaanderen kwam. In Brugge zagen ze en bewonderden ze de hoffelijkheid, kostbaarheid en grote rijkdom van deze stad. Toen de koningin de bovenmatige pracht en praal van de Brugse vrouwen zag, was ze zeer verstoord. Door vrouwelijke haat en nijd bevangen riep ze met luide stem: "Ach, ik dacht alleen koningin te zijn, en ik vind er hier wel honderden." De nijdigheid en afgunst van deze koningin heeft later deze stad en het ganse land veel verdriet gedaan, zoals uit de geschiedenis wel blijkt. Deze triomf en voorspoed heerste lange tijd in Brugge. Maar nadat de vreemde kooplieden vertrokken waren (zoals in de beschrijving van Antwerpen uitgelegd is) rond het jaar 1516, heeft de stad grote schade en achterstand geleden. Toch bleef er nog een deel van de Spaanse Natie wonen. Ze zijn momenteel wel rijk en machtig, en handelen meestal in Spaanse wol, een zeer voortreffelijke handelswaar, want

P 302

hier is immers de stapel van deze wol. Toen de Engelsen Calais verloren, in het jaar 1558, is de stapel van de Engelse wol die in Calais lag ook naar Brugge gebracht, tot groot profijt en welvaart van de stad.

Ambachten en edelen

Behalve de handel heeft men in Brugge ook veel ambachten. Er wordt hier in het bijzonder zeer veel fustein, saaien, satijn, laken en tapisserie gemaakt. Ook zeer grote hoeveelheden zijde voor alle doeleinden. Deze kunsten werden door 68 ambachten beoefend. Daarvan zijn de vleeshouwers, visverkopers, makelaars en schippers de voornaamste. Brugge heeft machtige adeldom en hanteert ook goede burgerlijke beleefdheid en bestuur in alle zaken. Ze hanteert vooral een zeer goede justitie door de gewoonte om onder haar bewindvoerders hooggeleerde en vrome mannen tot pensionarissen te kiezen. Omwille van hun bekwaamheid klimmen ze meestal op tot een hoge status. Zoals M. Adriaan van der Burch, die vroeger president was van Vlaanderen, en raadsheer in de Raad van Vlaanderen. Hij was ook met grote waardigheid zegelbewaarder in de Grote Raad te Mechelen. Zijn zoon Jan is ook een zeer geleerd jonkman die zijn vader wel waardig is en op dit moment raadsheer is bij L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Brugge p. 298-303

de Grote Raad in Mechelen, hooggeacht en geëerd als een aankomende bekwame heer. Deze stad had vroeger en heeft nog steeds zeer geleerde en waardige mannen, zoals Charles Fernand, een groot doctor en poëet zoals uit veel van zijn gedrukte werken blijkt. Lange tijd voordien leefde hier Jacob van Brugge, Vrouwenbroeder, een oprecht geestelijk man en een bekwaam schrijver van veel boeken. M. Lodewijk van Vlaanderen, heer van Praet, ridder van de Orde van het Gulden Vlies, raadsheer van de Raad van State en hoofd van de Raad van Financiën, een zeer geleerd, wijs en ervaren man. Jacob de Corte²⁰, een voortreffelijk geleerd man, filosoof en een groot rechtsgeleerde. En tot meerdere verering en vermaardheid van deze stad is hier in het jaar 1478 koning Filips²¹ geboren, de zoon van de Roomse koning Maximiliaan en vader van keizer Karel V. Die Filips is later gehuwd met Joanna²², de dochter van de koning van Spanje. Zo werden veel koninkrijken en ook de Nieuwe Wereld, met de Nederlanden met elkaar in verband gebracht.

Tegenwoordig leven in Brugge onder andere geleerde en deugdelijke mannen: de zeer eerwaardige prelaat M. Peter de Corte²³; Matthias Laurin²⁴; Willem van Pamele, raadsheer van de Grote Raad te Mechelen; Ridder Joos de Damhouder, doctor, raadsheer van de koning en commissaris van de Raad van Financiën; de rechtsgeleerde Jacob Rouard²⁵, nog een jonge man; de zeer bekwame en aardige dichter Dominique Lampsoons²⁶; Jan van Casembroot, heer van Bekkerzeel, een geleerd en deugdelijk edelman, en bijgevolg zeer aangenaam en gewaardeerd door de Graaf van Egmond. Maar boven hen allen troont Mark Laurin²⁷, heer van het nobele en geprivilegieerde dorp Watervliet. Een zeer geleerd en bekwaam edelman, die bovenop al zijn andere vermaarde daden een zeer mooie bibliotheek verzamelde. Hij heeft ook met grote ijver en kosten een ongelooflijke hoeveelheid mooie en oude medailles en munten van goud, zilver en koper verzameld. Hij nam de vaardige graveur, schilder en antiekhandelaar Hubrecht Goltzius²⁸ van Venlo in bescherming en hielp hem. Die laatste heeft met de hulp en bekommernis van Mark Laurin heel Hoogduitsland, Frankrijk en Italië doorkruist om overal vlijtig te zoeken naar afdrukken en beelden van oude medailles. Hij verzamelde alles wat hij kon vinden bij

²⁰ Jacobus Curtius.

²¹ Filips de Schone.

²² Joanna de Waanzinnige.

²³ Petrus Curtius.

²⁴ Lauwerijn.

²⁵ Reyaert.

²⁶ Dominicus Lampsonius.

²⁷ Laurijns, Marcus Laurinus.

²⁸ Van Würzburg.

vorsten, heren en andere edellieden. Na achttien maanden keerde hij met een enorme schat terug naar zijn beschermheer in Brugge. Hij heeft zich, op kosten van de voornoemde edele Laurin, beijverd om deze stukken in druk te brengen en ze beschikbaar te maken voor alle liefhebbers over heel de wereld. Wat echt een zeer heerlijk en lovenswaardig werk is. Ook is Guido Laurin, zijn broer, een zeer geleerd en bekwaam man. Maar nadat wij hier vermelding hebben gemaakt van de medailles, zullen wij niet nalaten sommige anderen uit deze landen te vernoemen, die er een groot genoegen in vinden om deze medailles overal met hopen te zoeken en te verzamelen. Ten eerste de heer Gaspar Schetz, doctor Maes en Abraham Ortelius, alle drie in Antwerpen geboren; voorts Jacob Susius²⁹, heer van Grijsoord; Christoffel van Assonville, de raadsheer van de Geheime Raad en van de Raad van State; Lieven van der Beken, de aartsdiaken van Brabant³⁰; Karel de Langhe, kanunnik van Sint-Lambertus te Luik; Arnold van Wachtendonck, kanunnik van Sint-Bartholomeus te Luik; Wilhelm Rouchius, Lambert Lombard, Anton Morillon en zijn broer Maximiliaen, Michiel Becke, Jean Vivien³¹ en nog anderen, voornamelijk vernoemd in het vermelde werk van Hubrecht Goltzius.

Te Brugge zijn de vrouwen zo veel mooier, lieflijker, soberder en matiger, dan in enige andere stad van deze landen. In Brugge resideert meestal de Opperbaljuw van Vlaanderen, die bijna hetzelfde ambt heeft als de Drossaard van Brabant, maar deze baljuw is van meer waarde en aanzien. Tegenwoordig wordt dit ambt bekleed door schildknaap Ferdinand

P 303

de la Barre, heer van Moucheron en van andere dorpen, een zeer geschikt edelman. Ook wordt in de edele stad van Brugge de hoogwaardige Raad gehouden en de heerlijkheid van het Vrije, dat we hierna zullen beschrijven.

²⁹ Jacob Suijs.

³⁰ Laevinus Torrentius, bisschop van Antwerpen.

³¹ Johannes Vivianus.